

Statistik från syncentraler 2006

Hjälpmedelsinstitutet

© Hjälpmedelsinstitutet (HI), 2008
Ansvarig handläggare: Sara Brundell
Ansvarig informatör: Ulla-Jane Saxberger
Foto: Susanne Lindholm/Bildarkivet.se
URN:NBN:se:hi-2008-08323 (pdf)
Best nr: 08323-pdf

Publikationen är utgiven endast i elektronisk form och kan hämtas i pdf-format på HIs webbplats, www.hi.se/publicerat. Den kan också beställas i alternativa format från HI.

Statistik från syncentraler 2006

Sara Brundell

Hjälpmedelsinstitutet

Förord

Hjälpmedelsinstitutet (HI) presenterar den åttonde sammanställningen av uppgifter över ett års verksamhet på landstingens/regionernas syncentraler. Rapporten gäller verksamhetsåret 2006 men den innehåller även vissa uppgifter som berör tidigare år. Senaste föregående insamling var rörande verksamhetsåret 2004.

I rapporten redovisas verksamhetsrelaterade hjälpmedelsuppgifter. För flera poster redovisas köns- och åldersfördelning.

Det har på syncentraler lagts ner mycket tid och möda på att ta fram de uppgifter som ligger till grund för denna rapport. Vi vill därför tacka er som har bidragit till att besvara våra frågor.

Stockholm, februari 2008

Hjälpmedelsinstitutet

Susann Forsberg

Avdelningschef

Innehåll

Inledning.....	7
Syftet med undersökningen.....	7
Datainsamling och sammanställning.....	7
Definitioner	8
Personer med synnedsättning i Sverige.....	9
Några resultat	9
Redovisade uppgifter	11
Åtgärder, besök, remisser	12
Personer med synnedsättning som erhållit åtgärd vid syncentral 2006.....	12
Besök vid syncentral under 2006.....	16
Personer med grav synskada som erhållit åtgärd under 2006.....	17
Remisser till Syncentralen.....	18
Orientering och förflyttning	20
Den Nationella standarden för Orientering och förflyttning	21
Hjälpmedelpolicy och regelverksförändringar vid förskrivning av synhjälpmedel 2006	23
Förskrivning av Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ och Förstorande videosystem	24
Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$	27
Förstorande videosystem.....	29
Den Nationella standarden för förstorande videosystem	31
Förskrivning av datorsystem för första gången	32
Habiliterings-/rehabiliteringsplaner.....	34
Personalresurser	36
Sammanfattning	37
Bilaga 1: Tabellförteckning.....	39
Bilaga 2: Diagramförteckning	40
Bilaga 3: Deltagande landsting (syncentraler)	42
Bilaga 4: Synenkäten	43

Inledning

Syftet med undersökningen

I denna rapport presenterar Hjälpmedelsinstitutet (HI) statistik- och kostnadsuppgifter från landets syncentraler. Rapporten gäller uppgifter för verksamhetsåret 2006 och är den åttonde i ordningen.

Syncentralerna ansvarar för habilitering och rehabilitering av personer med synnedsättning samt för utprovning och träning av synhjälpmedel. Alla synhjälpmedel som förskrivs i Sverige förskrivs på syncentralen. Ett av syftena med HIs statistikarbete är att det kan bidra till syncentralernas verksamhetsutveckling. De sammanställda uppgifterna kan ge en belysning av den egna verksamheten och möjliggöra jämförelser med andra delar av landet.

Ett annat syfte med undersökningarna är att kunna presentera information om synområdet. Uppgifterna efterfrågas ofta av till exempel media, företag, brukare och brukarorganisationer.

Datainsamling och sammanställning

Uppgifterna har i huvudsak inhämtats via enkäter.

Utformning av enkäten har varit föremål för ett omfattande arbete med remisser till syncentraler och diskussioner i kvalitetsråd och på konferenser.

Frågorna handlar nu mer om verksamheten på syncentralen och mindre om hjälpmedel.

I rapporten presenteras uppgifter om följande:

- Åtgärder, besök och remisser
- Orientering och förflyttning
- Hjälpmedelspolicy och regelverk
- Förskrivning av Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ och Förstorande Videosystem
- Förskrivning av datorsystem
- Habiliterings-/Rehabiliteringsplaner
- Personalresurser

Rapporten baseras på enkätsvar från följande landsting (syncentraler): Stockholm, Östergötland (Norrköping), Jönköping (Jönköping), Kronoberg (Växjö), Kalmar (Kalmar), Gotland (Visby), Blekinge (Karlskrona),

Region Skåne (Helsingborg, Kristianstad, Lund, Malmö), Halland (Halmstad), Örebro (Örebro), Jämtland (Östersund), Västerbotten (Skellefteå, Lycksele, Umeå) och Norrbotten (Luleå). Uppgiftslämnarna motsvarar knappt 60 procent av befolkningsunderlaget för syncentralerna.

Vissa uppgifter har hämtats från Årsredovisning 2006, Handikappförvaltningen i Västra Götalandsregionen och redovisas separat.

Det partiella bortfallet varierar en del mellan frågorna.

Svarsfrekvensen totalt sett var något lägre vid denna mätning än vid den förra mätningen för verksamhetsåret 2004.

Definitioner

Åtgärder (tidigare kallat insatser), med åtgärd på syncentral avses t.ex. optisk utredning, stödsamtal, färdighetsträning, förskrivning av hjälpmedel, anpassning av hemmiljö, uppföljning samt telefonsamtal som leder till journalförd åtgärd.

Besök inkluderar hembesök liksom telefonsamtal som leder till journalförd åtgärd.

Remisser, det krävs remiss från ögonläkare för att få komma första gången till syncentralen.

Orientering och förflyttning, individer som erhållit träning med teknikkäpp i Orientering/Förflyttning.

Hjälpmedelspolicy, beskriver en politisk viljeriktning och utgör värdegrund i hjälpmedelsfrågor.

Regelverk, innehåller mer detaljerat till vem, under vilka förutsättningar, vilka hjälpmedel och vem som har rätt att förskriva.

Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ och Förstorande Videosystem, är hjälpmedel för att förstora text och bild.

Datorsystem, ett datorsystem kan bestå av en eller flera av följande produkter såsom dator (stationär eller bärbar), specialprogramvara, inmatningsenheter och presentationsenheter vilka är anpassade till brukarens behov.

Habiliterings-/rehabiliteringsplaner, en överenskommelse mellan brukaren eller brukaren med familj och personal på syncentral om hur de ska arbeta tillsammans. De mål de sätter upp och de aktiviteter som de planerar skrivs ned i planen.

Personalresurser, antal tjänster enligt budget för 2006 (omfattning uttryckt i årsarbetare).

Grav synskada, grav synskada föreligger när personen saknar ledsyn.

Personer med synnedsättning i Sverige

Lite drygt 1 procent av den svenska befolkningen (16–84 år) har nedsatt syn enligt SCB, ULF (Undersökningarna av levnadsförhållanden, 2005). Det var en något högre andel i slutet av 90-talet. Bland personer över 84 år är andelen så hög som 15–20 procent¹. Ett register över synskadade barn och ungdomar finns upprättat vid Universitetssjukhuset i Lund. Registret omfattar cirka 3 000 barn och ungdomar. Över hälften² av barnen/ungdomarna har förutom synskadan ytterligare funktionsnedsättningar.

Grå starr är den vanligast förekommande orsaken till synnedsättning. Cirka 75 000–80 000 operationer av grå starr har gjorts årligen de senaste åren, vilket gör operationen till den allra vanligaste.

Enligt SRF är en stor majoritet av de synskadade – uppskattningsvis cirka 85 procent – äldre och har användbara synrester. De kan läsa tryckta texter om texten är tillräckligt stor. Övriga har så pass nedsatt syn att de behöver använda stöd av något slag. Exempelvis att läsa punktskrift, lyssna på band eller syntetiskt tal på dator eller låta någon läsa upp texten åt sig. Gränsen mellan grava och lindriga synskador är flytande. Många kan läsa korta tryckta meddelanden men använder andra medier för långa texter.

Andra uppgifter som är intressanta för att beskriva omfattningen av personer med synnedsättning är antalet som prenumererar på dagstidning på kassett samt har bandspelare som hjälpmedel. Det finns cirka 10 000³ personer som prenumererar på dagstidning på kassett och cirka 25 000⁴ personer har bandspelare som hjälpmedel.

Några resultat

Under de senaste mätningarna har cirka 40 000–45 000 personer per år i landet fått en insats/åtgärd vid syncentralerna.

Fördelningen är ungefär 60 procent kvinnor och 40 procent män. Cirka två tredjedelar är 65 år och äldre.

---

1 SCB, ULF (Undersökningarna av levnadsförhållanden) för åren 2002/03, 2004 och 2005.

2 SRF (Synskadades Riksförbund)

3 SRF (Synskadades Riksförbund)

4 SRF (Synskadades Riksförbund)

Totalt antal besök har rört sig om 100 000–150 000 under 2006. De flesta syncentraler har rapporterat besöksantal som ligger något över 1 000 per 100 000 invånare.

Antalet remisser till syncentralerna ligger uppskattningsvis runt 15 000 per år.

Hos de landsting som lämnat uppgifter för verksamhetsåret 2006 vid syncentralerna utgör personer som erhållit åtgärd för första gången under 2006 en fjärdedel av det totala antalet personer som erhållit åtgärd.

Andel personer med grav synskada som fått åtgärd, varierar mellan från ett par procent till ungefär tio procent av det totala antalet personer med synskada som fått åtgärd. En förklaring till den stora skillnaden kan vara skilda definitioner.

Det är personer med grav synskada som får träning med teknikkäpp. Vid de 9 landstingen som har svarat och Region Skåne är brukare (speciellt kvinnor) i åldersgruppen 20–64 år något överrepresenterade bland dem som fått teknikkäpp förskrivna i förhållande till gruppens andel av personer med grav synskada.

Även datorsystem förskrivs framför allt till personer med grav synskada.

De som fick ett datorsystem förskrivet för första gången under 2006 i de 10 landsting som har svarat var framför allt personer under 65 år. Män i åldersgruppen 20–64 år är överrepresenterade bland dem som fått datorsystem förskrivet i förhållande till gruppens andel av personer med grav synskada.

Förstorande videosystem förskrivs i betydligt högre grad än huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$. Under de senaste åren har det uppräknat till hela landet i genomsnitt per år förskrivits cirka 1 000 huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ respektive cirka 2 000 förstorande videosystem.

En stor andel av de förstorande videosystemen vid de 11 landstingen som svarat och Region Skåne förskrivs till de äldre och speciellt till de allra äldsta kvinnorna. Drygt hälften av de förstorande videosystemen förskrivs till personer över 80 år. En tredjedel av de förstorande videosystemen förskrivs till kvinnor över 80 år.

Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ förskrivs vid de 9 landstingen som har svarat och Region Skåne i hög grad till de allra äldsta, 80 år och äldre. Knappt hälften av hjälpmedlen förskrivs till denna grupp. En

fjärdedel av huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ förskrivs till kvinnor över 80 år.

Redovisade uppgifter

Befolkning

Befolkningsuppgifterna i rapporten har hämtats från Statistiska Centralbyrån (SCB), och gäller per den 31 december 2006.

Hjälpmedelsindelning/Klassificering

Indelningen i hjälpmedelsgrupper som tillämpas är hämtad från internationell standard, ISO 9999 Classification of Technical Aids for Disabled Persons.

Köns- och åldersfördelningar

Fördelningen mellan åldersgrupper och/eller kön redovisas totalt och procentuellt.

Medelvärden och uppräknings

Medelvärdet för riket, landsting/regioner per 100 000 invånare. Notera att medelvärdena beror på vilka syncentraler som besvarat respektive fråga, vilket gör att jämförelser bör göras med försiktighet.

De uppräknings till riksnivå som gjorts för olika poster i rapporten har baserats på alla inrapporterade enheter. Uppräkningarna bygger alltså på antagandet att summan/antalet per invånare vid de syncentraler som har besvarat enkäten i genomsnitt är detsamma som vid de syncentraler som inte har deltagit i undersökningen.

Maximi(max)-, minimi (min)- och medianvärdet

Maximivärdet är det högsta, minimivärdet är det lägsta värdet bland observationerna. Medianen är det som delar frekvensfördelningen mitt itu eller den mittersta observationen.

Åtgärder, besök, remisser

Personer med synnedsättning som erhållit åtgärd vid syncentral 2006

Vid syncentralerna får cirka 40 000–45 000 personer årligen åtgärder eller som det kallades tidigare för insatser.

Fördelningen är ungefär 60 procent kvinnor och 40 procent män. Cirka två tredjedelar är 65 år och äldre.

Personer som erhållit åtgärd för första gången under 2006 utgör hos de landsting som deltagit i undersökningen cirka en fjärdedel av det totala antalet personer som erhållit åtgärd.

Individer (cirka) som erhållit åtgärd per 100 000 invånare, 2006⁵

Länskod	Landsting	Syncentral	Individer per 100 000
AB	Stockholm		270
E	Östergötland	Norrköping	350
G	Kronoberg		380
H	Kalmar	Kalmar	480
I	Gotland		610
K	Blekinge		820
M	Region Skåne		480
N	Halland		820
T	Örebro		990
Z	Jämtland		480
AC	Västerbotten		660
BD	Norrbotten		380
	Riket cirka		450

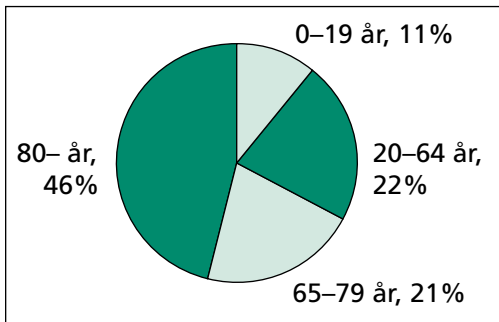
Intressant är att Stockholm ligger förhållandevis lågt med 270 individer per 100 000 invånare som erhållit åtgärd. Örebro, Halland och Blekinge har rapporterat betydligt fler individer som erhållit åtgärd per 100 000 invånare.

Möjligen kan skilda definitioner vara en förklaring till den stora skillnaden i antalet individer som erhållit åtgärder per 100 000 invånare.

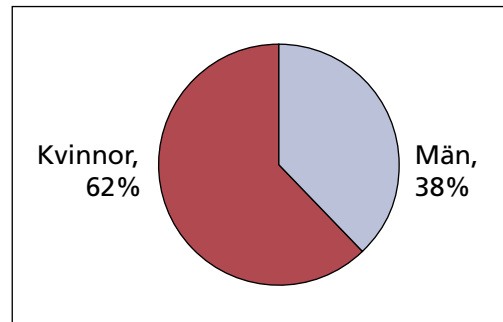
Rikssnittet är ungefär 450 individer som erhållit åtgärd per 100 000 invånare. Vid syncentralerna är andelen kvinnliga brukare mellan 60–65 procent och manliga således mellan 35–40 procent.

⁵ Kronoberg redovisar enbart för perioden 1/1-06 – 1/11-06.

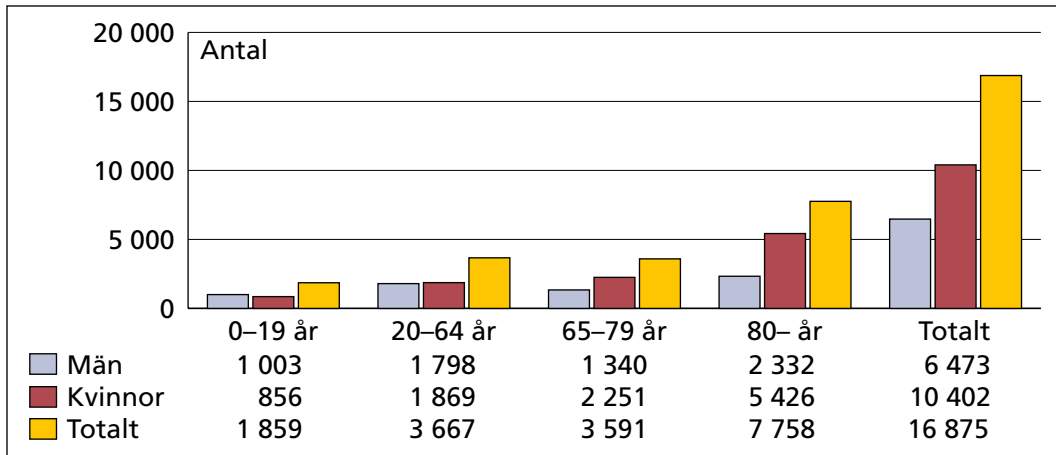
Individer som erhållit åtgärd efter ålder, 9 landsting och Region Skåne (%), 2006

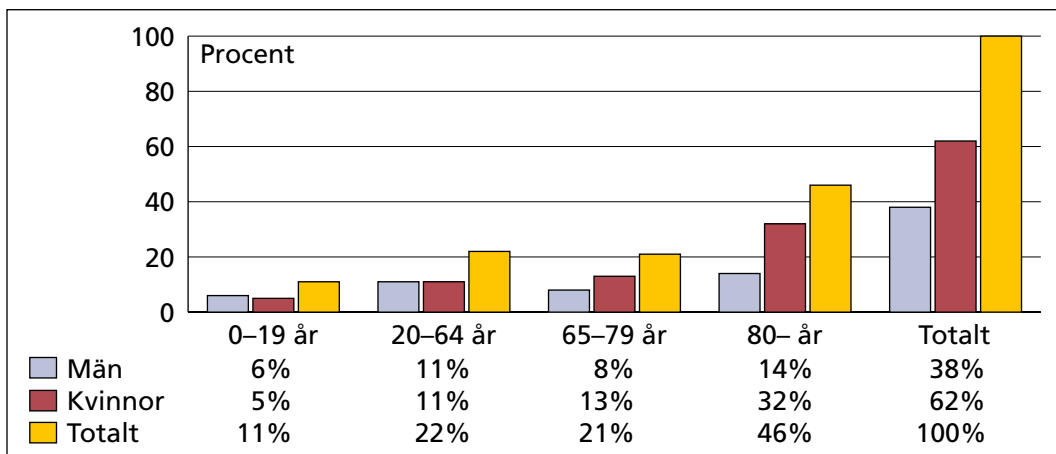
Individer som erhållit åtgärd efter kön, 9 landsting och Region Skåne (%), 2006

Individer som erhållit åtgärd efter ålder och kön, 9 landsting och Region Skåne, 2006

Individer som erhållit åtgärd efter ålder och kön, 9 landsting och Region Skåne (%), 2006

I vårt material är en stor andel individer, ungefär två tredjedelar, i åldern 65 år och äldre. Kvinnor 80 år och äldre utgör en knapp tredjedel av materialet. I åldern 20–64 år är det jämnt fördelat mellan könen.

Brukare efter kön vid syncentralen i Borås, Vänersborg respektive Uddevalla (Västra Götalandsregionen), 2006⁶

Syncentral	Antal personer		Totalt 2006
	Kvinnor	Män	
Borås	628	386	1 014
Vänersborg	367	234	601
Uddevalla	258	152	410
Totalt	1 253	772	2 025

Tabellen visar antal brukare efter kön vid syncentralen i Borås, Vänersborg respektive Uddevalla. Vid de tre syncentralerna är andelen kvinnliga brukare mellan 61–63 procent och manliga således mellan 37–39 procent.

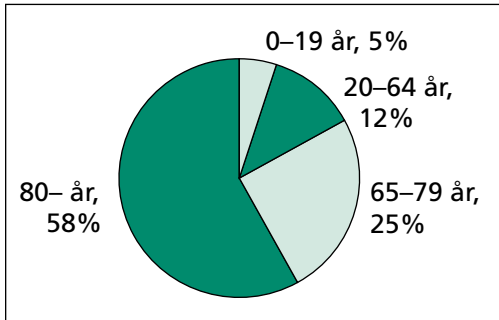
Individer (cirka) som erhållit åtgärd för första gången per 100 000 invånare, 2006

Länskod	Landsting	Syncentral	Individer per 100 000
AB	Stockholm		60
E	Östergötland	Norrköping	80
H	Kalmar	Kalmar	230
I	Gotland		170
K	Blekinge		190
M	Region Skåne		130
N	Halland		200
T	Örebro		120
Z	Jämtland		190
BD	Norrbotten		100
	Riket cirka		110

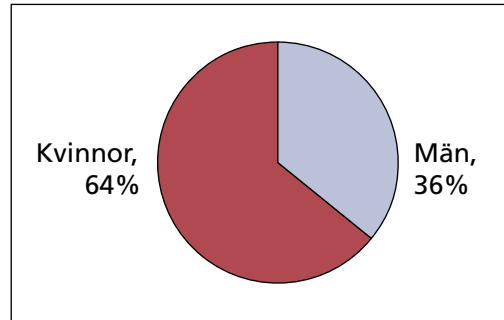
Individer som erhållit åtgärd för första gången utgör ungefär en fjärdedel av totala antalet.

⁶ Källa: Årsredovisning 2006, Handikappförvaltningen Västra Götalandsregionen.

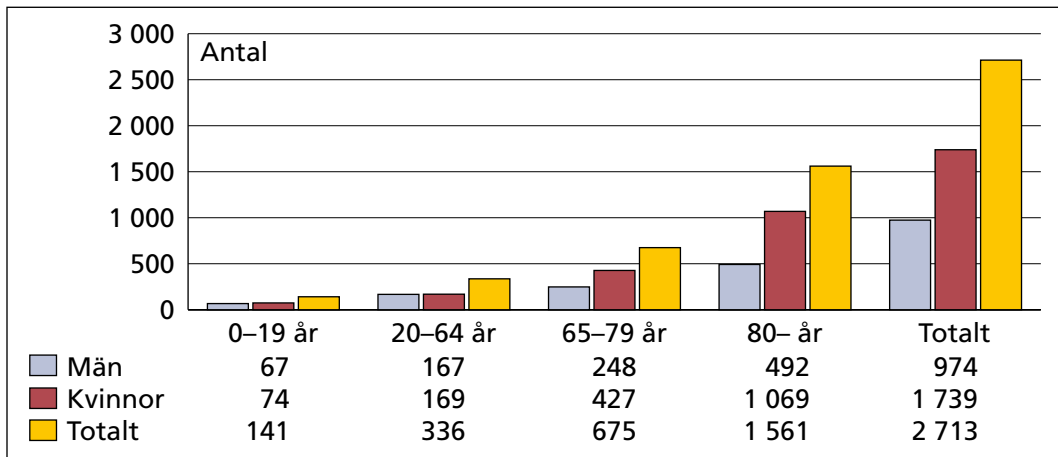
Individer som erhållit åtgärd för första gången efter ålder, 5 landsting och Region Skåne (%), 2006

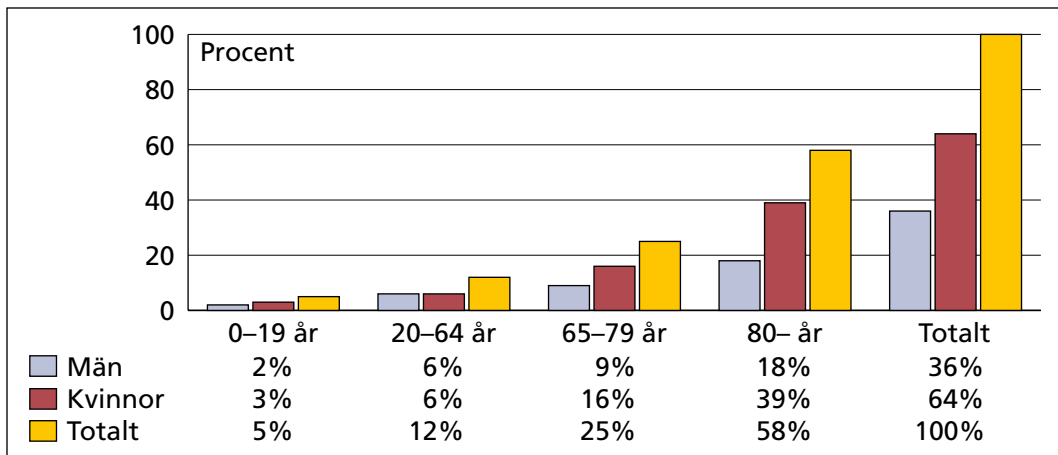
Individer som erhållit åtgärd för första gången efter kön, 5 landsting och Region Skåne (%), 2006

Individer som erhållit åtgärd för första gången efter ålder och kön, 5 landsting och Region Skåne, 2006

Individer som erhållit åtgärd för första gången efter ålder och kön, 5 landsting och Region Skåne (%), 2006

Besök vid syncentral under 2006

Totalt antal besök uppräknat till hela landet har rört sig om 100 000–150 000 under 2006. De flesta syncentraler har rapporterat besöksantal som ligger något över 1000 per 100 000 invånare.

Besök (cirka) vid syncentral per 100 000 invånare, 2006

Länskod	Landsting	Syncentral	Individer per 100 000
AB	Stockholm		915
E	Östergötland	Norrköping	1 244
G	Kronoberg		1 170
H	Kalmar	Kalmar	1 055
I	Gotland		2 058
K	Blekinge		1 004
M	Region Skåne		1 454
N	Halland		1 243
T	Örebro		1 192
Z	Jämtland		1 298
AC	Västerbotten		1 690
BD	Norrbotten		1 208
	Riket cirka		1 200

Besök vid syncentralen i Borås, Vänersborg respektive Uddevalla (Västra Götalandsregionen), 2006⁷

Syncentral	Antal besök 2006			Antal besök 2005		
	Totalt	varav		Totalt	varav	
		återbesök	hembesök		återbesök	hembesök
Borås	2 764	2 241	486	2 688	2 286	460
Vänersborg	2 041	1 498	394	1 763	1 037	403
Uddevalla	1 330	1 098	89	1 294	868	103
Totalt	6 135	4 837	969	5 745	4 191	966

Något mer än en femtedel utgjorde nybesöken. Antalet besök var fler år 2006 än föregående år.

⁷ Källa: Årsredovisning 2006, Handikappförvaltningen Västra Götalandsregionen.

Brukare efter ålder och kön vid syncentralen i Borås, Vänersborg respektive Uddevalla (Västra Götalandsregionen), 2006⁸

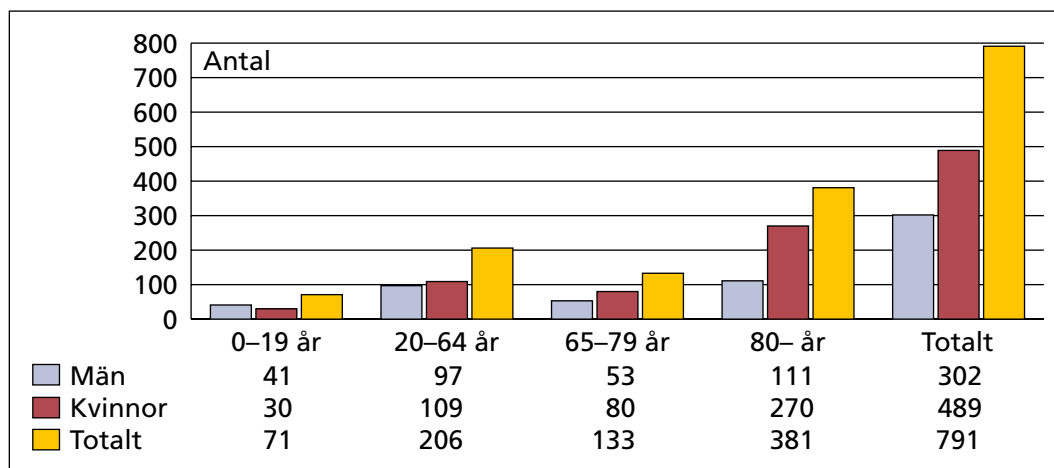
Syncentral	0–19 år		20–64 år		65–79 år		80– år	
	K	M	K	M	K	M	K	M
Borås	46	57	115	108	120	79	347	142
Vänersborg	22	31	60	64	76	58	209	81
Uddevalla	35	31	35	34	68	29	120	58
Totalt	103	119	210	206	264	166	676	281

Kvinnor och män är ganska jämnt fördelade upp till 65 år, efter detta utgörs brukarna i betydligt högre grad av kvinnor.

Personer med grav synskada som erhållit åtgärd under 2006

Enbart 4 landsting/syncentraler och Region Skåne har besvarat frågan om åtgärder riktade till personer med grav synskada. Förutom Region Skåne är det Östergötland (Norrköping), Kronoberg, Kalmar (Kalmar) och Blekinge. Det rör sig om knappt 800 personer från nämnda upptagningsområden.

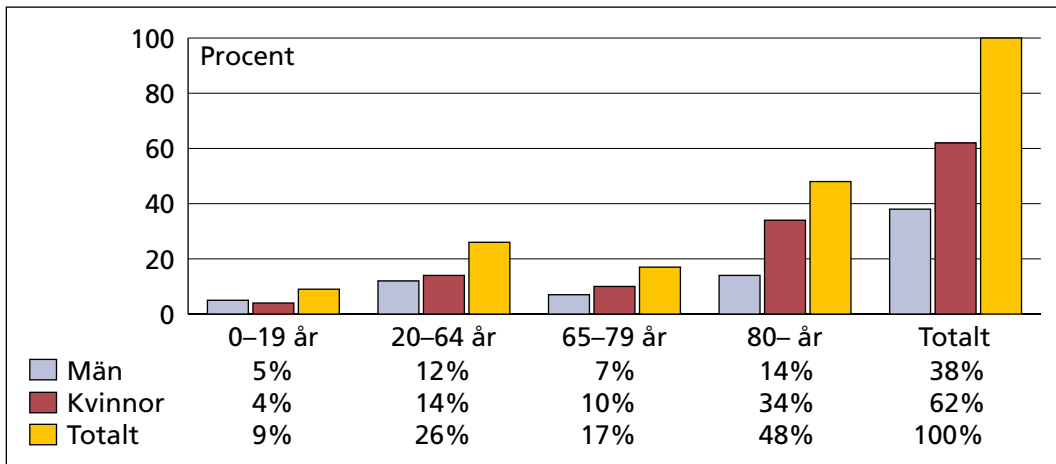
Individer med grav synskada som erhållit åtgärd efter ålder och kön, 4 landsting och Region Skåne, 2006⁹

8 Källa: Årsredovisning 2006, Handikappförvaltningen Västra Götalandsregionen.

9 Kronoberg redovisar enbart för perioden 1/1-06–1/11-06.

Individer med grav synskada som erhållit åtgärd efter ålder och kön,
4 landsting och Region Skåne,(%) 2006

Rapporterad andel personer med grav synskada av totala antalet personer med synskada som fått åtgärd, varierar mellan ett par procent till ungefär tio procent vid de syncentraler i de 4 landstingen och Region Skåne. En förklaring till att det skiljer sig så mycket åt kan vara skilda definitioner.

Personer med grav synskada som fått åtgärd har en större andel yngre än bland totala antalet som fått en åtgärd.

Remisser till Syncentralen

Antalet rapporterade remisser under 2006 varierar mellan cirka 100 till 250 per 100 000 invånare. Flertalet har uppgett runt 200 remisser per 100 000 invånare.

I runda tal skulle det röra sig om 15 000 remisser per år, förutsatt att de landsting som inte svarat (bortfallet) skiljer sig alltför mycket från de svarande.

Det varierar emellertid hur man ser på remisser. Skåne uppger att de utöver remisserna fått nästan lika många egenanmälningar (1995 stycken). Växjö har utöver 287 remisser, 67 egenremisser. Östersund har uppgett att de har inkluderat egenremisser i det rapporterade antalet remisser. Det går inte att utesluta att fler har inkluderat egenremisser i antalet remisser i tabellen på nästa sida.

Remisser totalt och per 100 000 invånare, 2006

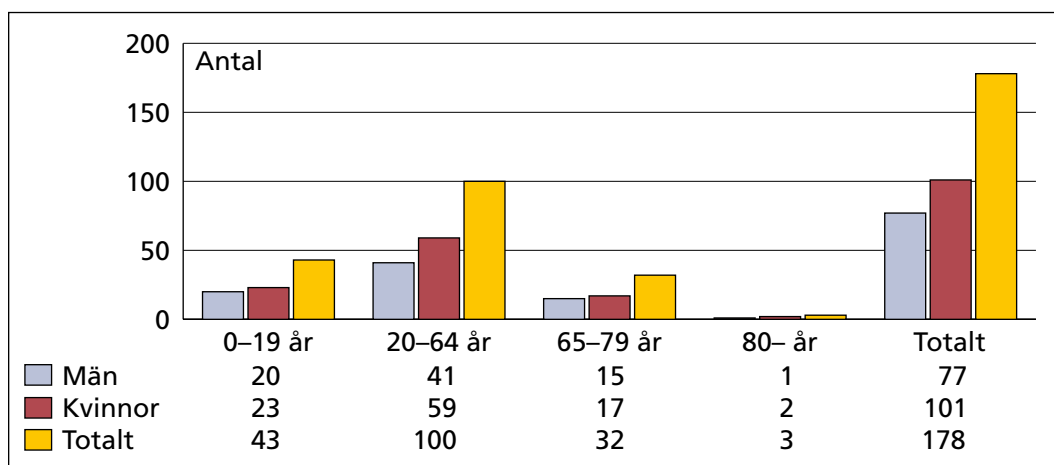
Länskod	Landsting	Syncentral	Totalt	Per 100 000
E	Östergötland	Norrköping	152	90
F	Jönköping	Jönköping	394	119
G	Kronoberg	Växjö	287	159
H	Kalmar	Kalmar	251	193
I	Gotland (kommun)	Visby	126	220
K	Blekinge	Karlskrona	283	187
M	Region Skåne	Samtliga	2 132	180
N	Halland	Halmstad	456	157
T	Örebro	Örebro	476	174
Z	Jämtland	Östersund	298	233
AC	Västerbotten	Samtliga	451	175
BD	Norrbottn	Luleå	476	189

Orientering och förflyttning

Orienterings- och förflyttningsträning är en del av de insatser som möjliggör för människor med grav synskada/blindhet att åter bli självständiga. Det är viktigt för självkänslan att lära sig eller fortsätta att kunna klara vardagliga aktiviteter; hemma, i skolan, på arbetet, på fritiden och kunna vara med ute i samhället.

Variationerna är stora när det gäller individer som fått träning med teknikkäpp under 2006. Det varierar mellan 1 till 8 personer per 100 000 invånare. Östergötland (Norrköping), Kronoberg, Region Skåne har uppgett 8 personer per 100 000 invånare, vilket är det högsta antalet som rapporterats.

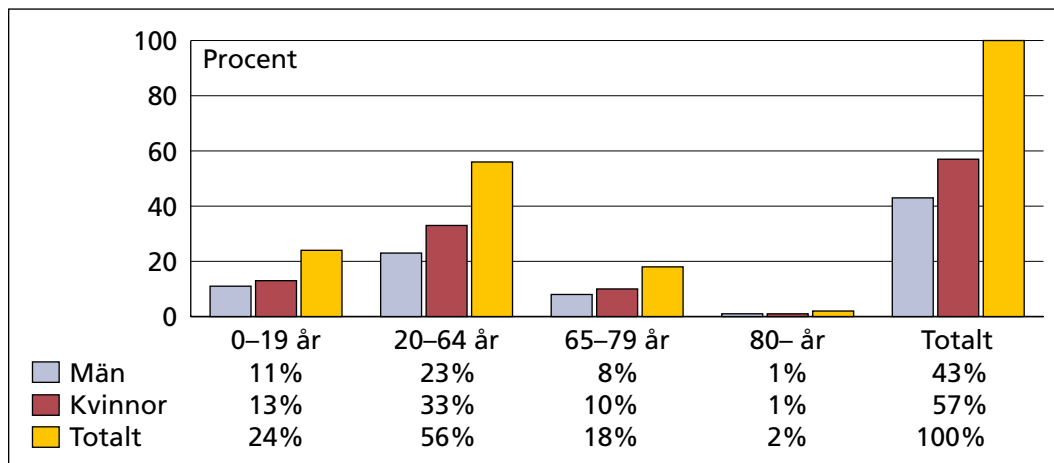
Individer som fått träning med teknikkäpp efter ålder och kön, 9 landsting och Region Skåne, 2006

Totalt har uppgiftslämnarna rapporterat knappt 180 personer som fått träning med teknikkäpp. 10 landsting har svarat och i upptagningsområdet motsvarar de ungefär en tredjedel av Sveriges befolkning. I runda tal skulle det handla om 500 personer i Sverige som får träning med teknikkäpp, förutsatt att inte bortfallet skiljer sig alltför mycket från de inkomna svaren.

Det är personer med grav synskada som får träning med teknikkäpp. Brukare i åldersgruppen 20-64 år, speciellt kvinnor är något överrepresenterade bland dem som fått teknikkäpp förskrivna i förhållande till gruppens andel av personer med grav synskada.

Individer som fått träning med teknikkäpp efter ålder och kön,
9 landsting och Region Skåne (%), 2006

Den Nationella standarden för Orientering och förflyttning

En Nationell standard för Orientering och förflyttning finns och har tagits fram av syncentralerna i Sverige. Den anger den nivå som bör uppnås för att personer med synnedbörning ska få en fullgod utbildning i Orientering och förflyttning.

En enkätfråga löd: **"Används den Nationella standarden?"** Även följdfråga fanns med möjlighet till motivering om svaret var nekande.

Motiven som angetts för att inte använda den Nationella standarden är resursbrist, individuella planer, att standarden är för omfattande. Det kan vara svårt att erbjuda så mycket träning som det står i standarden och dessutom är det svårt att motivera brukaren att komma och träna.

De 13 landsting/18 syncentraler som skickat in enkäten har svarat på följande vis:

- Östergötland (Norrköping), Örebro, Jämtland och Västerbotten svarade att de använder den Nationella standarden.
- Stockholm, Jönköping, Kalmar (Kalmar), Blekinge, Norrbotten använder inte standarden.
- De övriga har inte besvarat frågan.

Landstingen/syncentralerna svarade på följande vis på följdfrågan

”Om nej, varför inte?”:

- Jönköping och Norrbotten använder inte den Nationella standarden då de anser att den är för omfattande. Jönköping anser vidare att det inte är möjligt att ge så mycket träning som det förutsätts att brukaren ska kunna få.
- Kalmar svarade att de inte har resurser till att ge insatser i den utsträckning som där rekommenderas.
- Blekinge har individuella planer.
- Växjö använder en förkortad version, delvis egen standard, egna idéer efter 12 års erfarenhet av orientering och förflyttning.
- De övriga har inte besvarat frågan.

Hjälpmedelspolicy och regelverksförändringar vid förskrivning av synhjälpmedel 2006

Följande landsting/syncentraler har uppgett att det har skett förändringar under 2006:

I **Stockholm** infördes Hjälpmedelsguiden 1/1 2006. Den ligger till grund för behovsbedömning och förskrivning av hjälpmedel inom Stockholms län. För att kunna göra dessa bedömningar behövs kartläggningar, metodutveckling och statistikunderlag över förskrivningar generellt och inom de olika behovsstegarna.

I **Jönköping** har ett samarbete med diabetessjuksköterskorna inletts angående "talande" blodsockermätare. Regelverket är dock detsamma.

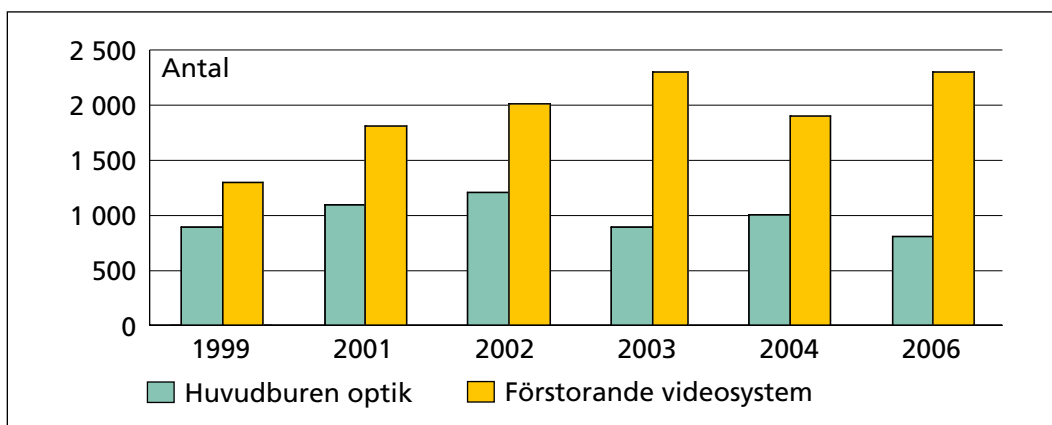
Syncentralen i **Kronoberg** har uppgett att större dataskärmar har tagits bort och "mobile speak" (talprogram till mobiltelefonen) är nytt hjälpmedel.

Även Syncentralen i **Kalmar** (Kalmar) har infört "mobile speak" (talprogram till mobiltelefonen).

Förskrivning av Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ och Förstorande videosystem

Förstorande videosystem förskrivs i betydligt högre grad än huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$.

Förskriven huvudburen optik $\geq 4x$ respektive förstorande videosystem (ungefärligt antal), 1999–2006

Under de senaste åren har det uppräknat till hela landet i genomsnitt per år förskrivits cirka 1 000 huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ respektive cirka 2 000 förstorande videosystem. Förskrivningen av förstorande videosystem tycks ha ökat medan förskrivningen av huvudburen optik varit oförändrad eller minskat under perioden 1999–2006.

Antal förskriven huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ i de olika landstingen/regionen ligger mellan cirka 3 och 20 per 100 000 invånare. Per 100 000 rör det sig i genomsnitt om cirka 10 förskrivna huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$. (Se tabell på sidan 25)

Antal förskriven förstorande videosystem i de olika landstingen/regionen ligger mellan cirka 10 och 40 per 100 000 invånare. Per 100 000 invånare förskrivs det i genomsnitt drygt 25 förstorande videosystem. (Se tabell på sidan 26)

Förskriven huvudburen optik för nära håll
 ≥4x per 100 000 invånare 1998–2006¹⁰

Lt	Syncentral	1998/99	2000/01	2002/03	2004	2006
AB	Stockholm Nord	x	x	x	x	x
AB	Stockholm Syd	20	x	x	x	x
C	Uppsala	17	6,5	11	5	x
D	Eskilstuna	10	5	15,5	11	x
E	Linköping	48,5	31,5	19	17	x
E	Norrköping	14,5	12	8,5	8	3,5
F	Jönköping	x	x	8	x	6,5
G	Växjö	10	15,5	17,5	15	19
H	Kalmar	5,5	9,5	8	9	5,5
H	Västervik	4	6,5	11	17	x
I	Visby	16	11,5	7	x	x
K	Karlskrona	11,5	25,5	20	6	14
M	Helsingborg	12	23	7,5	x	Se Region Skåne
M	Lund	12,5	9	13	6	Se Region Skåne
M	Malmö	10	5	21	14	Se Region Skåne
M	Kristianstad	3	2	14	x	Se Region Skåne
M	Region Skåne					8
N	Halmstad	7	12	11	11	11,5
O	Göteborg	7,5	9	x	x	x
O	Uddevalla	8,5	2	x	x	x
O	Borås	x	x	x	x	x
O	Vänersborg	x	x	x	x	x
O	Skövde	13	8	x	x	x
S	Karlstad	13	9,5	14,5	8	x
T	Örebro	4	8	7	x	x
U	Västerås	3	5,5	4	6	x
W	Falun	12	11,5	10	x	x
X	Sandviken	9	6	x	x	x
Y	Sundsvall	x	x	x	54	x
Z	Östersund	6	11,5	4,5	5	4,5
AC	Skellefteå	x	18	7	5	Se Västerbotten
AC	Umeå	28,5	29	6	4	Se Västerbotten
AC	Lycksele	28	7	18,5	10	Se Västerbotten
AC	Västerbotten					7
BD	Luleå	6	9	6,5	6	10,5
	Medel	12,5	13	12	11	9

10 Ett x i rutan betyder antingen att syncentralen inte besvarat frågan detta år, att svaren inte kunnat tolkas så att det går att använda i redovisningen. Notera att antalet svarande varierar för de redovisade perioderna.

Lund, 2004 redovisar enbart för perioden 040701–041231.

Förskriven förstorande videosystem per 100 000 invånare 1998–2006¹¹

Lt	Syncentral	1998/99	2000/01	2002/03	2004	2006
AB	Stockholm Nord	9,5	12	19	x	x
AB	Stockholm Syd	16	x	19,5	x	x
C	Uppsala	11	20,5	32	25	x
D	Eskilstuna	27	34	20,5	14	x
E	Linköping	5,5	8,5	8,5	7	x
E	Norrköping	10	13	18	20	17,5
F	Jönköping	17,5	23	47	x	12
G	Växjö	15,5	19	20,5	14	16,5
H	Kalmar	20	21,5	27,5	21,5	26
H	Västervik	11,5	23	19	20,5	x
I	Visby	28	33	27	x	x
K	Karlskrona	20,5	19,5	26	34,5	35,5
M	Helsingborg	12	32	36	17	Se Region Skåne
M	Lund	17	24,5	34	26	Se Region Skåne
M	Malmö	23	21,5	27,5	30	Se Region Skåne
M	Kristianstad	25	25	26	9	Se Region Skåne
M	Region Skåne					32
N	Halmstad	18	17	17,5	15	19,5
O	Göteborg	16,5	20	x	x	x
O	Uddevalla	29,5	45	x	x	x
O	Borås	x	19,5	x	x	x
O	Vänersborg	26,5	27,5	35	x	x
O	Skövde	15	11	x	x	x
S	Karlstad	14,5	14	15,5	24	x
T	Örebro	24	21	30,5	23	36,5
U	Västerås	20	24	13	25,5	x
W	Falun	19	25,5	38,5	x	x
X	Sandviken	14,5	13	16,5	x	x
Y	Sundsvall	x	18	x	25	x
Z	Östersund	17,5	16	20	15	28
AC	Skellefteå	22	11	31	33	Se Västerbotten
AC	Umeå	17	22,5	22	17	Se Västerbotten
AC	Lycksele	21	24	15	38	Se Västerbotten
AC	Västerbotten					24
BD	Luleå	15,5	18,5	24	20	26
	Medel	18,5	21	24,5	21	26,5

11 Ett x i rutan betyder antingen att syncentralen inte besvarat frågan detta år eller att svaren inte kunnat tolkas så att det går att använda i redovisningen. Notera att antalet svarande varierar för de redovisade perioderna.

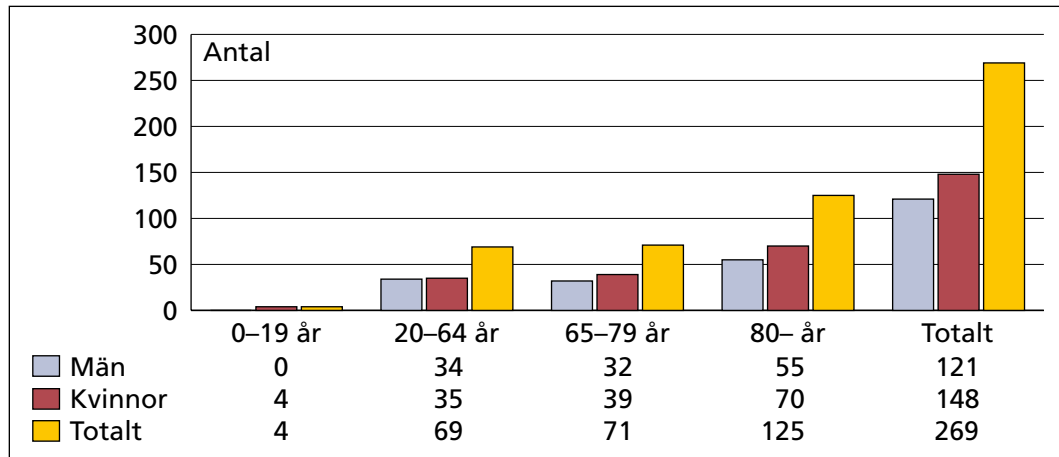
2004, syncentralerna i Skåne redovisar enbart för perioden 040701–041231.

2004, syncentralen i Norrköping uppger att CCTV brukas av två synskadade makar.

Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$

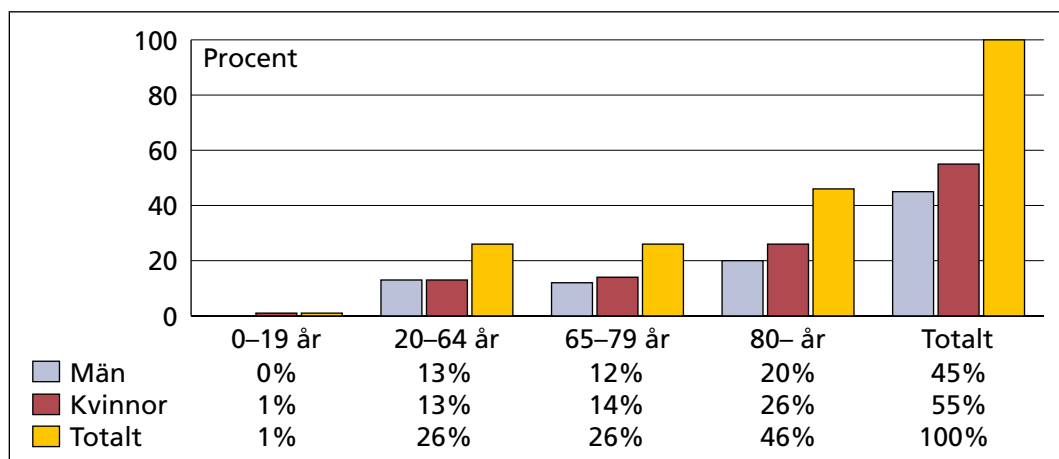
Total förskrivning

Förskriven huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ efter ålder och kön, 9 landsting och Region Skåne, 2006

I vårt material handlar det om cirka 270 stycken förskriven huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ och svar från upptagningsområden motsvarande en dryg tredjedel av Sveriges befolkning eller 9 landsting/syncentraler och Region Skåne.

Förskriven huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ efter ålder och kön, 9 landsting och Region Skåne (%), 2006

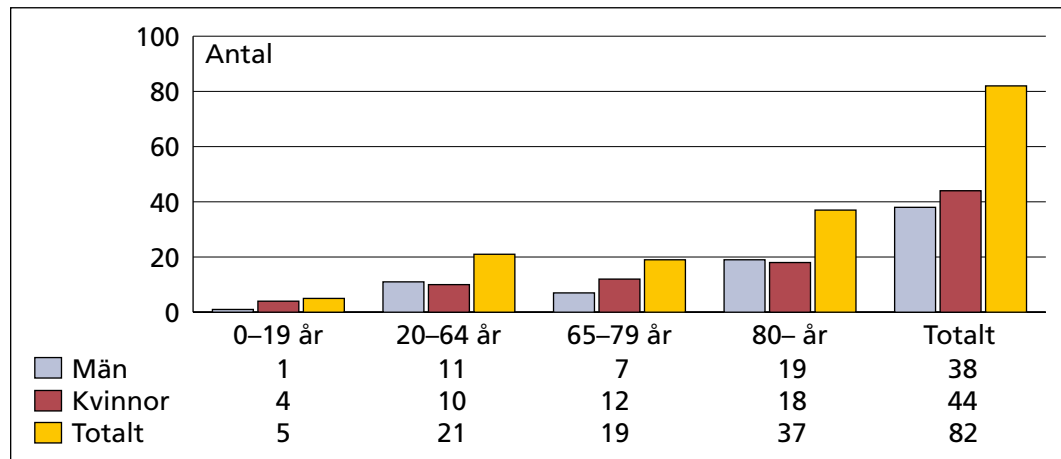

På de 9 landstingen/syncentraler samt Region Skåne förskrivs huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ i hög grad till de allra äldsta, 80 år och äldre. Knappt hälften av hjälpmedlen förskrivs till denna grupp varav cirka en fjärdedel till kvinnor.

Nyförskrivning

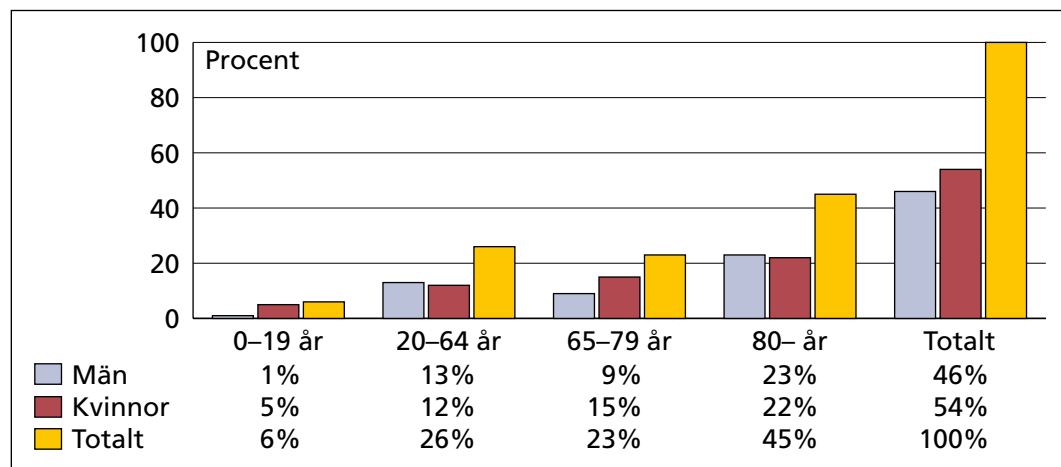
Per 100 000 invånare rör det sig om i genomsnitt cirka 5 nyförskrivna huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$. Variationen är stor mellan de deltagande landstingen/syncentralerna, nyförskrivningsantalet varierar från cirka 2 till 15 huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ per 100 000 invånare.

Nyförskriven huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ efter ålder och kön, 8 landsting, 2006

Sammanlagt rör det sig om 82 nyförskriven huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ på de 8 landstingen/syncentralerna. Eftersom färre har kunnat besvara frågan om nyförskrivning bör man alltså inte sätta antal nyförskrivna i relation till totalt antal förskrivna.

Nyförskriven huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ efter ålder och kön, 8 landsting (%), 2006

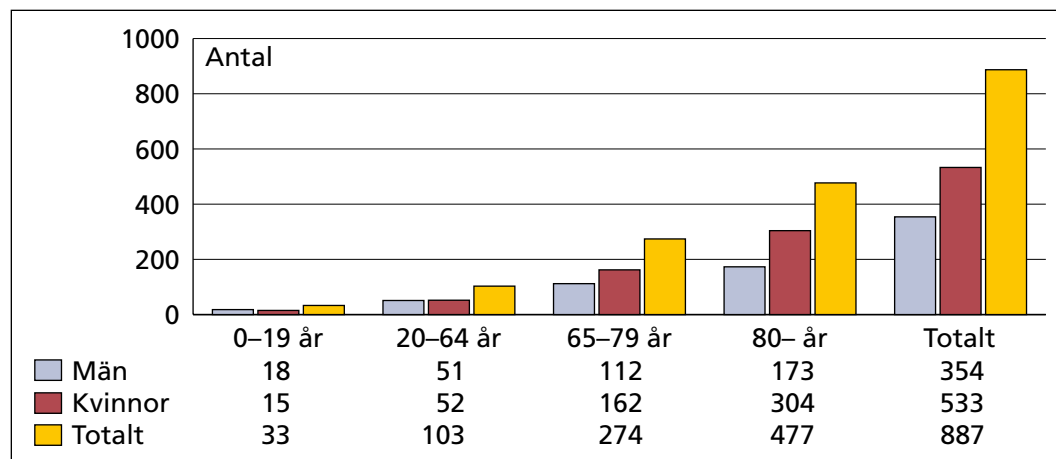

Ett stort antal även bland de nyförskrivna går till de äldre och speciellt de allra äldsta.

Förstorande videosystem

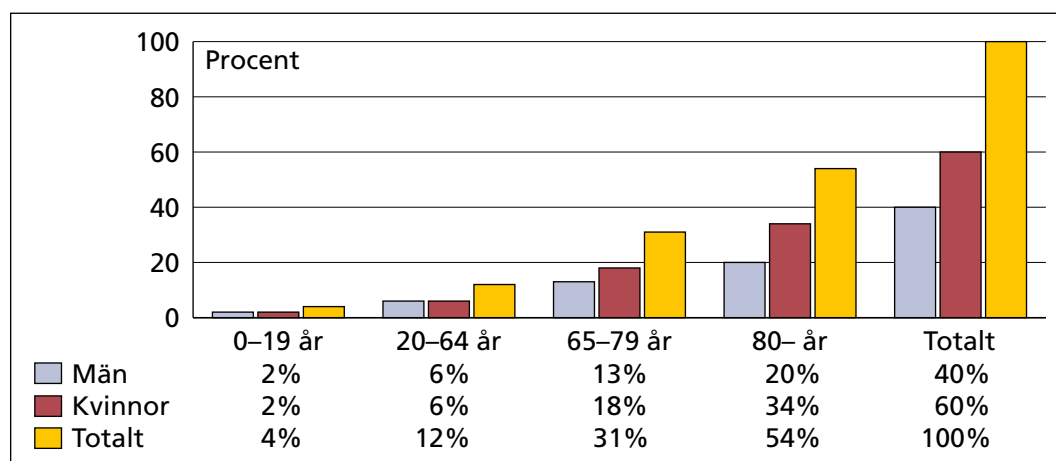
Total förskrivning

Förskriven förstorande videosystem efter ålder och kön, 11 landsting och Region Skåne, 2006.

Sammanlagt är det 887 stycken förskrivna förstorande videosystem vid de 11 landstingen och Region Skåne.

Förskriven förstorande videosystem efter ålder och kön, 11 landsting och Region Skåne (%), 2006.

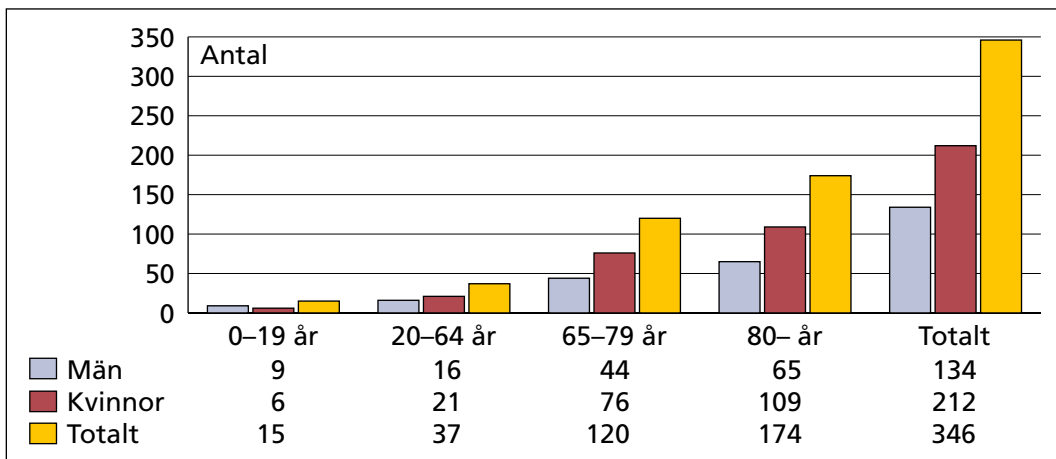

I de 11 landstingen och Region Skåne förskrivs en stor andel till de äldre och speciellt till de allra äldsta kvinnorna. Drygt hälften av de förstorande videosystemen förskrivs till personer över 80 år. En tredjedel av de förstorande videosystemen går till kvinnor över 80 år.

Nyförskrivning

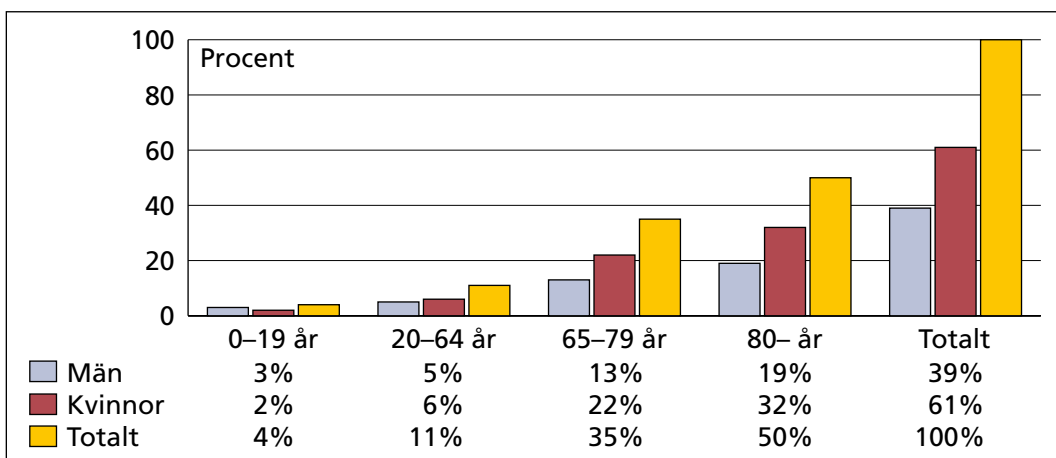
Per 100 000 invånare rör det sig i genomsnitt om knappt 20 nyförskrivna. Variationen är stor mellan de deltagande landstingen/syncentralerna, nyförskrivningsantalet varierar från 6 till 30 förstorande videosystem per 100 000 invånare.

Nyförskrivna förstorande videosystem efter ålder och kön, 9 landsting, 2006

Sammanlagt är det 346 stycken nyförskrivna förstorande videosystem på de 9 landstingen/syncentralerna. Eftersom färre har kunnat besvara frågan om nyförskrivning bör man alltså inte sätta antalet nyförskrivna i relation till totalt antal förskrivna.

Nyförskrivna förstorande videosystem efter ålder och kön, 9 landsting (%), 2006

I de 9 landstingen nyförskrivs även en stor andel till de äldre och speciellt till de allra äldsta kvinnorna. Hälften av de förstorande videosystemen förskrivs till personer över 80 år. En tredjedel av de förstorande videosystemen går till kvinnor över 80 år.

Den Nationella standarden för förstorande videosystem

En Nationell standard för förstorande videosystem finns och har tagits fram av syncentralerna i Sverige. Kvalitetsmålet är att den synskadade ska självständigt kunna klara av sitt läs/skriv och/eller annat individuellt mål.

En enkätfråga löd: **”Används den Nationella standarden?”** Även följdfråga fanns med möjlighet till motivering om svaret var nekande.¹²

De 13 landsting/18 syncentraler som skickat in enkäten har svarat på följande vis:

- Östergötland (Norrköping), Jönköping, Kronoberg, Kalmar, Gotland, Örebro, Jämtland och Västerbotten svarade att de använder den Nationella standarden för förstorande videosystem (förstorande kameran).
- Stockholm, Blekinge och Norrbotten använder inte den Nationella standarden.
- Region Skåne och Halland har inte besvarat frågan och övriga landsting/syncentraler har inte skickat in enkäten.

På följdfrågan **”Om nej, varför inte?”**, svarade landstingen på följande vis:

- Blekinge uppger att deras mål är individuella.
- Norrbotten anser att den är för omfattande.
- Övriga har inte besvarat frågan.

---

¹² Observera att resultaten bygger på svaren från 18 av totalt 32 av landets syncentraler.

Förskrivning av datorsystem för första gången

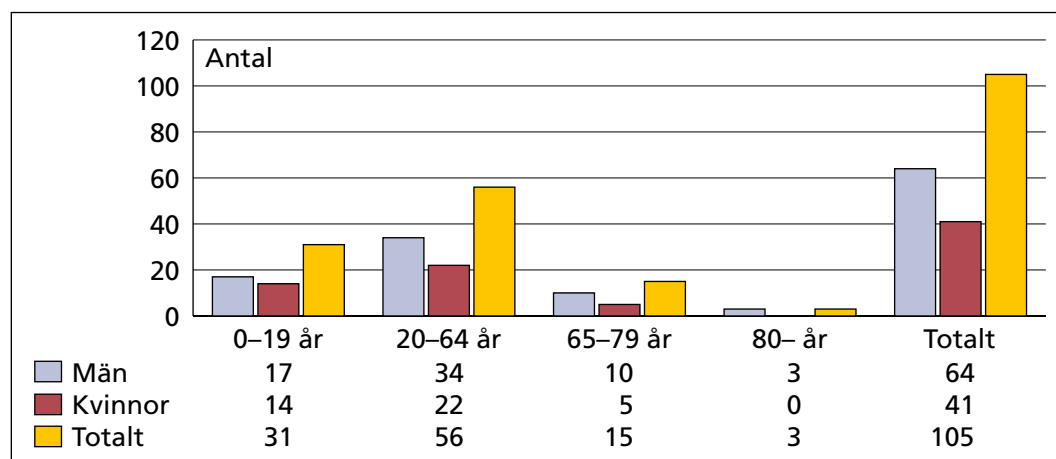
Individer som för första gången förskrivits ett datorsystem
per 100 000 invånare, 1998–2006¹³

Lt	Syncentral	1998/99	2000/01	2001/02	2004	2006
AB	Sthlm Nord & Syd	x	x	3	2	x
C	Uppsala	9	6	6	10	x
D	Eskilstuna	5	5	3	10,5	x
E	Linköping	11	10,5	6,5	10,5	x
E	Norrköping	12	9,5	18	18	4
F	Jönköping	4	5	4	x	2
G	Växjö	10	5	4,5	5,5	5
H	Kalmar	5	4	3,5	6,5	8
H	Västervik	4	3	1,5	2	x
I	Visby	3	x	4	x	x
K	Karlskrona	9	1,5	1	6,5	4
M	Helsingborg	9	9,5	8	x	x
M	Lund	7	7,5	9	13	se Region Skåne
M	Malmö	5	2	0	x	se Region Skåne
M	Kristianstad	4	4	1	x	se Region Skåne
M	Region Skåne					x
N	Halmstad	1	3	2,5	2	2
O	Göteborg	14	11	x	x	x
O	Uddevalla	14	1,5	x	x	x
O	Borås	x	1,5	x	x	x
O	Vänersborg	7	5	6	x	x
O	Skövde	x	9	x	x	x
S	Karlstad	1	5	5	3,5	x
T	Örebro	4	6	7	4,5	7
U	Västerås	5	3,5	3	2,5	x
W	Falun	2	1	1	x	x
X	Sandviken	2	1	3,5	x	x
Y	Sundsvall	x	3	x	x	x
Z	Östersund	1	2	7,5	9,5	x
AC	Skellefteå	6	1	26	17	se Västerbotten
AC	Umeå	10	3,5	17	6,5	se Västerbotten
AC	Lycksele	2	x	22	2,5	se Västerbotten
AC	Västerbotten					10
BD	Luleå	x	6	8,5	0,5	6
	Medel	6	5	7	7	5

13 Ett x i rutan betyder antingen att syncentralen inte besvarat frågan detta år eller att svaren inte kunnat tolkas så att det går att använda i redovisningen.

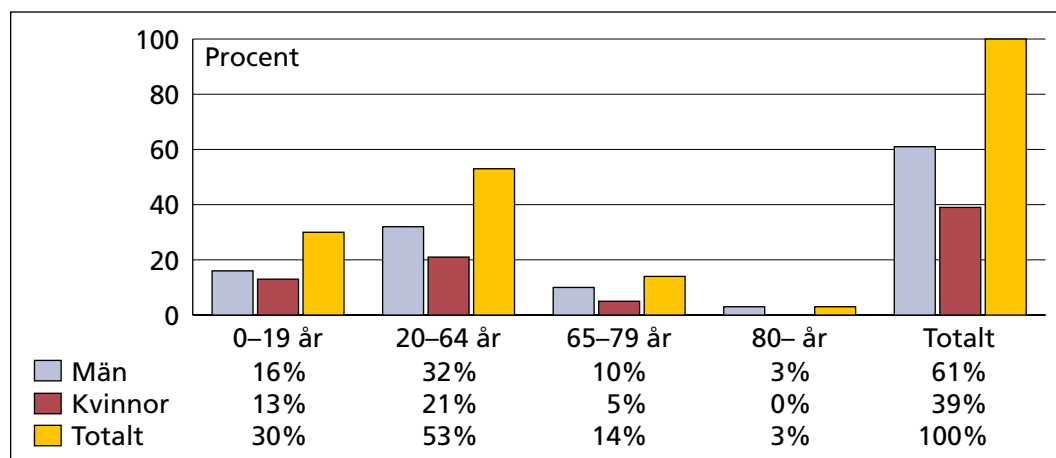
Antal individer som förskrivits ett datorsystem i de olika landstingen/regionen är mellan cirka 2 och 10 per 100 000 invånare. Medelvärdet var 5 personer per 100 000 invånare.

Individer som för första gången fått ett datorsystem förskrivet efter ålder och kön, 9 landsting, 2006

Sammanlagt är det 105 individer som förskrivits ett datorsystem vid de 9 landstingen/syncentralerna.

Individer som för första gången fått ett datorsystem förskrivet efter ålder och kön, 9 landsting (%), 2006

De som fick ett datorsystem förskrivet för första gången under 2006 var i hög grad personer under 65 år. Det är främst personer med grav synskada som får datorsystem förskrivet. Män i åldersgruppen 20-64 år är överrepresenterade bland dem som fått datorsystem förskrivet i förhållande till gruppens andel av personer med grav synskada.

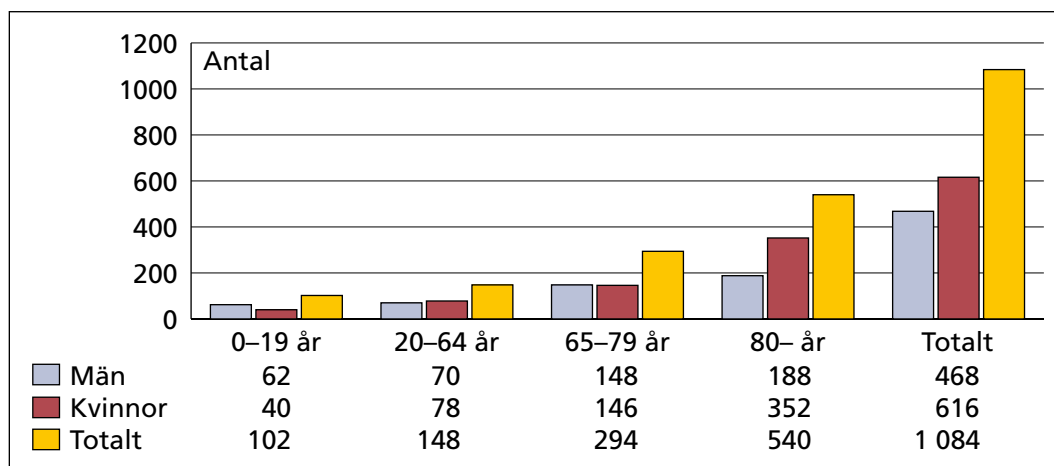
Habiliterings-/rehabiliteringsplaner

Habiliterings-/rehabiliteringsplaner är en överenskommelse mellan brukaren eller brukaren med familj och personal på syncentral om hur de ska arbeta tillsammans. De mål de sätter upp och de aktiviteter som de planerar skrivs ned i planen.

Det finns stora skillnader mellan antalet upprättade habiliterings-/rehabiliteringsplaner i de 9 svarande landstingen – Östergötland (Norrköping), Jönköping, Kronoberg, Örebro, Blekinge, Halland, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten). Norrköping skriver att habiliterings-/rehabiliteringsplaner görs på alla barn och i stor utsträckning även på nyremitterade vuxna men har bara kunnat uppge antalet planer för åldersgruppen 0–19 år och ingår därför inte i materialet nedan.

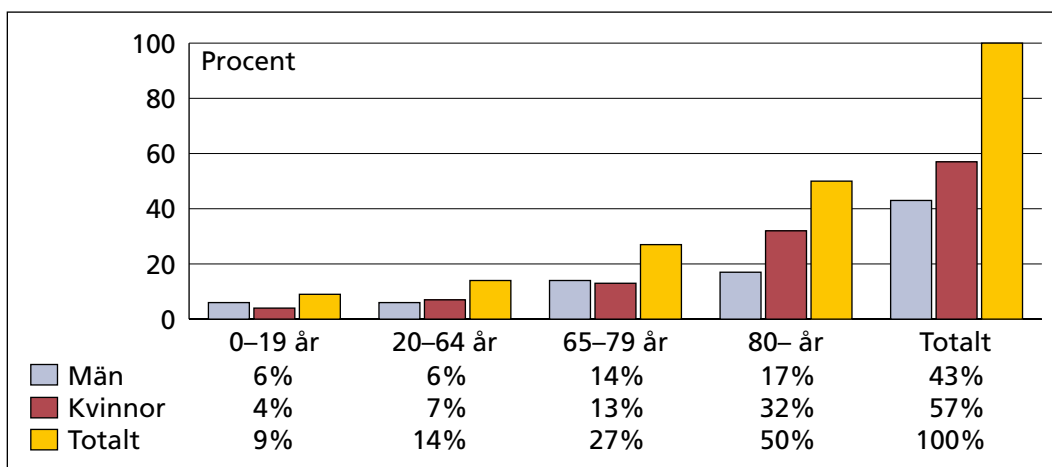
Per 100 000 invånare var det lägsta antalet 8 planer och högsta antalet 166 planer i de svarande landstingen. Medelvärdet respektive medianen var 58 respektive knappt 28 planer.

Habiliterings-/rehabiliteringsplaner efter ålder och kön, 8 landsting, 2006.

Vid de 8 landstingen handlar det totalt sett om knappt 1 100 habiliterings-/rehabiliteringsplaner.

Habiliterings-/rehabiliteringsplaner efter ålder och kön,
8 landsting, (%), 2006.

Ungefär tre fjärdedelar av habiliterings-/rehabiliteringsplaner vid de 8 landstingen görs till personer över 65 år. Män i åldersgruppen 65-79 år som fått habiliterings/rehabiliteringsplan är överrepresenterade i förhållande till gruppens andel av personer som fått åtgärder för första gången.

Personalresurser

Budgeterade tjänster vid syncentraler för 2006

Det genomsnittliga antalet budgeterade tjänster bland syncentralerna uppgick till cirka 17 för 2006. Antalet tjänster på syncentralerna varierar dock mycket – det lägsta antalet tjänster är 3 medan det högsta är cirka 74.

Skillnaderna i syncentralernas storlek beror till viss del på hur stort upptagningsområde en syncentral har. På syncentralen med högst antal tjänster uppgår antalet till 8 per 100 000 invånare vilket kan jämföras med den syncentral med lägst antal tjänster 2 per 100 000 invånare. Det genomsnittliga antalet tjänster per 100 000 invånare vid syncentralerna var 4. Det kan noteras att rangordningen av syncentraler efter antalet tjänster ändras om rangordningen sker efter antalet tjänster per 100 000 invånare. Till exempel hamnar den syncentral med flest antal tjänster under genomsnittet när man justerat för upptagningsområdets storlek.

Budgeterade tjänster vid syncentraler 2006.
Medel-, median-, maximi- och minimivärden.

	Medel	Median	Max	Min
Antalet tjänster	17	10	74	3
Antalet tjänster per 100 000 inv.	4	4	8	2

I genomsnitt 70 procent av syncentralernas budgeterade tjänster avser yrkeskategorierna synpedagog, anpassningslärare, arbetsterapeuter, optiker, kuratorer och synkonsulenter. Cirka 20 procent av tjänsterna avser administrativ personal såsom chefer, sekreterare, kanslisters och assistenter. Resterande andel av syncentralernas tjänster anges som hjälpmedelstekniker, datatekniker och datapedagoger.

Observera att resultaten ovan bygger på svaren från 18 av totalt 32 syncentraler. Resultaten har inte justerats för bortfallet, dvs. de 14 syncentraler som inte svarat på frågorna i undersökningen. Troligen skulle inte resultaten nämnvärt förändras om samtliga syncentralers uppgifter skulle ingå eftersom syncentraler i såväl stora som små landsting ingår samt att de syncentraler som svarat är väl spridda geografiskt sett.

Bland de svarande har flertalet svarat att de bedriver kontaktlinssverksamhet.

Sammanfattning

Vid syncentralerna får ungefär 40 000–45 000 personer årligen åtgärder eller som det kallades tidigare insatser. Fördelningen är ungefär 60 procent kvinnor och 40 procent män. Cirka två tredjedelar är 65 år och äldre. Personer som erhållit åtgärd för första gången under 2006 utgör cirka en fjärdedel av det totala antalet personer som erhållit åtgärd.

Rapporterad andel personer med grav synskada av totala antalet personer med synskada som fått åtgärd, varierar mellan från ett par procent till ungefär 10 procent.

Totalt antal besök har rört sig om 100 000–150 000 vid syncentralerna under 2006.

I runda tal skulle det röra sig om 15 000 remisser per år, om inte de landsting som inte svarat (bortfallet) skiljer sig alltför mycket från de svarande.

Det finns stora skillnader mellan antalet upprättade habiliterings-/rehabiliteringsplaner i de 7 svarande landstingen. Per 100 000 invånare var det lägsta antalet 8 planer och det högsta 166 planer.

Det genomsnittliga antalet budgeterade tjänster bland syncentralerna uppgick till cirka 17 för 2006. Antalet tjänster på syncentralerna varierar dock mycket – det lägsta antalet tjänster är 3 medan det högsta är cirka 74. På syncentralen med högst antal tjänster uppgår antalet till 8 per 100 000 invånare vilket kan jämföras med den syncentral med lägst antal tjänster 2 per 100 000 invånare. Det genomsnittliga antalet tjänster per 100 000 invånare för syncentralerna var 4. Det kan noteras att rangordningen av syncentraler efter antalet tjänster ändras om rangordningen sker efter antalet tjänster per 100 000 invånare. Till exempel hamnar den syncentral med flest antal tjänster under genomsnittet när man justerat för upptagningsområdets storlek.

I genomsnitt 70 procent av syncentralernas budgeterade tjänster avser yrkeskategorierna synpedagog, anpassningslärare, arbetsterapeuter, optiker, kuratorer och synkonsulenter. Cirka 20 procent av tjänsterna avser administrativ personal såsom chefer, sekreterare, kanslisters och assistenter. Resterande andel av syncentralernas tjänster anges som hjälpmedelstekniker, datatekniker och datapedagoger.

Flertalet uppgiftslämnare har svarat att de bedriver kontaktlinsverksamhet.

Östergötland (Norrköping), Örebro, Jämtland och Västerbotten svarade att de använder den Nationella standarden för Orientering och förflyttning. Övriga svarade nej eller lämnade blankt. Vissa utvecklade varför de inte använder den nationella standarden. Motiven för att inte använda den nationella standarden beskrevs med resursbrist, upprätthållande av individuella planer eller att standarden är för omfattande. Det kan vara svårt att erbjuda så mycket träning och dessutom är det svårt att motivera brukaren att komma och träna.

Det är personer med grav synskada som får träning med teknikkäpp. Brukare i åldersgruppen 20–64 år, speciellt kvinnor är något överrepresenterade bland dem som fått teknikkäpp förskrivna i förhållande till gruppens andel av personer med grav synskada.

Även datorsystem förskrivs framförallt till personer med grav synskada. Män i åldersgruppen 20–64 år är överrepresenterade bland dem som fått datorsystem förskrivna i förhållande till gruppens andel av personer med grav synskada.

Förstorande videosystem förskrivs i betydligt högre grad än huvudburen optik. Under de senaste åren har det uppräknat till hela landet i genomsnitt per år förskrivits cirka 1 000 huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ respektive cirka 2 000 förstorande videosystem.

En stor andel av de förstorande videosystemen vid de 11 landstingen som svarat och Region Skåne förskrivs till de äldre och speciellt till de allra äldsta kvinnorna. Drygt hälften av de förstorande videosystemen förskrivs till personer över 80 år. En tredjedel av de förstorande videosystemen förskrivs till kvinnor över 80 år.

Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ förskrivs vid de 9 landstingen som har svarat och region Skåne i hög grad till de allra äldsta, 80 år och äldre. Knappt hälften av hjälpmedlen förskrivs till denna grupp. En fjärdedel av huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ förskrivs till kvinnor över 80 år.

Östergötland (Norrköping), Örebro, Jönköping, Kronoberg, Kalmar, Gotland, Jämtland och Västerbotten svarade att de använder den Nationella standarden för förstorande videosystem (förstorande kameran system). Motiven för att inte använda den är att verksamheten har mål som är individuella eller att de tycker att standarden är för omfattande.

Bilaga 1: Tabellförteckning

– Individer (cirka) som erhållit åtgärd per 100 000 invånare, 2006.....	12
– Brukare efter kön vid syncentralen i Borås, Vänersborg respektive Uddevalla (Västra Götalandsregionen), 2006 ¹⁴	14
– Individer (cirka) som erhållit åtgärd för första gången per 100 000 invånare, 2006.....	14
– Besök (cirka) vid syncentral per 100 000 invånare, 2006	16
– Besök vid syncentralen i Borås, Vänersborg respektive Uddevalla (Västra Götalandsregionen), 2006 ¹⁵	16
– Brukare efter ålder och kön vid syncentralen i Borås, Vänersborg respektive Uddevalla (Västra Götalandsregionen), 2006 ¹⁶	17
– Remisser totalt och per 100 000 invånare, 2006.....	19
– Förskriven huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ per 100 000 invånare 1998–2006.....	25
– Förskriven förstorande videosystem per 100 000 invånare, 1998–2006	26
– Individer som för första gången förskrivits ett datorsystem per 100 000 invånare, 1998–2006	32
– Budgeterade tjänster vid syncentraler 2006.....	36

---

14 Källa: Årsredovisning 2006, Handikappförvaltningen Västra Götalandsregionen

15 Källa: Årsredovisning 2006, Handikappförvaltningen Västra Götalandsregionen

16 Källa: Årsredovisning 2006, Handikappförvaltningen Västra Götalandsregionen

Bilaga 2: Diagramförteckning

Individer som erhållit åtgärd

- Individer som erhållit åtgärd efter ålder,
9 landsting och Region Skåne (%), 2006..... 13
- Individer som erhållit åtgärd efter kön,
9 landsting och Region Skåne (%), 2006..... 13
- Individer som erhållit åtgärd efter ålder och kön,
9 landsting och Region Skåne, 2006 13
- Individer som erhållit åtgärd efter ålder och kön,
9 landsting och Region Skåne (%), 2006..... 13
- Individer som erhållit åtgärd för första gången efter ålder,
5 landsting och Region Skåne (%), 2006..... 15
- Individer som erhållit åtgärd för första gången efter kön,
5 landsting och Region Skåne (%), 2006..... 15
- Individer som erhållit åtgärd för första gången
efter ålder och kön, 5 landsting och Region Skåne, 2006 15
- Individer som erhållit åtgärd för första gången
efter ålder och kön, 5 landsting och Region Skåne (%), 2006..... 15
- Individer med grav synskada som erhållit åtgärd
efter ålder och kön, 4 landsting och Region Skåne, 2006 17
- Individer med grav synskada som erhållit åtgärd
efter ålder och kön, 4 landsting och Region Skåne (%), 2006..... 18

Orientering och förflyttning

- Individer som fått träning med teknikkäpp
efter ålder och kön, 9 landsting och Region Skåne, 2006 20
- Individer som fått träning med teknikkäpp
efter ålder och kön, 9 landsting och Region Skåne (%), 2006..... 21

Förskrivning av huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ och förstörande videosystem

- Förskriven huvudburen optik respektive förstörande
videosystem (ungefärligt antal), 1999–2006 24
- Förskriven huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$
efter ålder och kön, 9 landsting och Region Skåne, 2006 27

– Förskriften huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ efter ålder och kön, 9 landsting och Region Skåne (%), 2006.....	27
– Nyförskriften huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ efter ålder och kön, 8 landsting, 2006.....	28
– Nyförskriften huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ efter ålder och kön, 8 landsting (%), 2006	28
– Förskriften förstorande videosystem efter ålder och kön, 11 landsting och Region Skåne, 2006	29
– Förskriften förstorande videosystem efter ålder och kön, 11 landsting och Region Skåne (%), 2006.....	29
– Nyförskriften förstorande videosystem efter ålder och kön, 9 landsting, 2006.....	30
– Nyförskriften förstorande videosystem efter ålder och kön, 9 landsting (%), 2006	30

Förskrivning av datorsystem för första gången

– Individer som för första gången fått ett datorsystem förskrivet efter ålder och kön, 9 landsting 2006	33
– Individer som för första gången fått ett datorsystem förskrivet efter ålder och kön (%), 9 landsting 2006.....	33

Habiliterings-/rehabiliteringsplaner

– Habiliterings-/rehabiliteringsplaner efter ålder och kön, 8 landsting, 2006.....	34
– Habiliteringsplaner/rehabiliteringsplaner efter ålder och kön, 8 landsting (%), 2006	35

Bilaga 3: Deltagande landsting (syncentraler)

- Stockholm (Långbro, Sabbatsberg)
- Östergötland (Norrköping)
- Jönköping (Jönköping)
- Kronoberg (Växjö)
- Kalmar (Kalmar)
- Gotland (Visby)
- Blekinge (Karlskrona)
- Region Skåne (Helsingborg, Kristianstad, Lund, Malmö)
- Halland (Kungsbacka, Halmstad)
- Örebro (Örebro)
- Jämtland (Östersund)
- Västerbotten (Skellefteå, Lycksele, Umeå)
- Norrbotten (Luleå)

Bilaga 4: Synenkäten

Statistik på Synområdet

1 januari – 31 december, 2006

Var vänlig och skicka/faxa den ifyllda blanketten senast den 1 februari, 2007 till:

Hjälpmiddelsinstitutet
Att: Sara Brundell
Tfn 08-620 17 08
Fax 08-739 21 52
Box 510
162 15 VÄLLINGBY

Syncentral: .....

Kontaktperson: .....

Adress: .....

E-postadress .....

Telefon: .....

Fax .....

Landsting: .....

Organisationstillhörighet (sjukvårdsförvaltning, habiliteringsförvaltning etc.):

.....

Tillhör ögonklinik? Ja Nej

Vid presentation och tolkning av era uppgifter behöver vi känna till befolkningsunderlaget eller upptagningsområdet, dvs. det totala antalet invånare som syncentralens/syncentralernas verksamhet ska täcka.

Hur stort är befolkningsunderlaget för syncentralverksamheten?

_____

_____

1. Åtgärder, besök och remisser

Antal individer med synnedsättning som erhållit åtgärd vid eller besökt syncentralen

Med åtgärd på syncentral avses t.ex. optisk utredning, stödsamtal, färdighetsträning, förskrivning av hjälpmedel, anpassning av hemmiljö, uppföljning samt telefonsamtal som leder till *journalförd åtgärd*.

Tabell 1a: Totalt antal personer som erhållit åtgärd vid syncentralen samt totalt antal besök på syncentralen uppdelat på åldersgrupp och kön 2006.

Åldersgrupp	Kön	Totalt antal individer som erhållit åtgärd	Antal av dessa som erhållit åtgärd för första gången	Totalt antal besök*
0-19 år	M			
	K			
20-64 år	M			
	K			
65-79 år	M			
	K			
≥ 80 år	M			
	K			
Totalt				

*Observera att besök inkluderar hembesök liksom telefonsamtal som leder till journalförd åtgärd.

Kommentarer: _____
_____
_____
_____
_____

Tabell 1b: Antal personer med grav synskada som erhållit åtgärd vid syncentralen samt totalt antal besök av personer med grav synskada uppdelat på åldersgrupp och kön 2006.

Åldersgrupp	Kön	Antal individer med grav synskada som erhållit åtgärd	Antal av dessa som erhållit åtgärd för första gången	Totalt antal besök av personer med grav synskada
0-19 år	M			
	K			
20-64 år	M			
	K			
65-79 år	M			
	K			
≥ 80 år	M			
	K			
Totalt				

Förklaring: Grav synskada föreligger när personen saknar ledsyn.

Kommentarer: _____

_____
 _____

Remisser

Tabell 1c: Antal remisser 2006

Totalt antal: _____

Kommentarer: _____

_____
 _____
 _____

2. Orientering/Förflyttning

Tabell 2: Individer som erhållit träning med teknikkäpp i Orientering/Förflyttning uppdelat på åldersgrupp och kön 2006.

Åldersgrupp	Kön	Antal personer
0-19 år	M	
	K	
20-64 år	M	
	K	
65-79 år	M	
	K	
≥ 80 år	M	
	K	
Totalt		

Kommentarer: _____
_____
_____

Används den nationella standarden? Ja Nej

Om Nej,
varför inte?

_____
_____
_____
_____

3. Hjälpmedelspolicy och regelverk

Har det skett förändringar av hjälpmedelspolicy och regelverk vid förskrivning av synhjälpmedel under 2006? Ja Nej

Om ja, vilka: _____
_____
_____

4. Förskrivning av Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ och Förstorande Videosystem

Tabell 4: Antal förskrivna Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ respektive antal Förstorande videosystem uppdelat på åldersgrupp och kön 2006.

Åldersgrupp	Kön	Huvudburen optik för nära håll $\geq 4x$ (större än eller lika med $4x$)		Förstorande videosystem (ISO 21 06 03)	
		Totalt antal	Antal av dessa som är nyförskrivningar	Totalt antal	Antal av dessa som är nyförskrivningar
0-19 år	M				
	K				
20-64 år	M				
	K				
65-79 år	M				
	K				
80 år	M				
	K				
Totalt					

Förklaring: Med nyförskrivning menas att den enskilde brukaren får det aktuella hjälpmedlet för första gången. Nyförskrivningarna är en del av det totala antalet förskrivningar.

Kommentarer: _____
_____
_____

Används den nationella standarden för

Förstorande videosystem? Ja Nej

Om Nej,
varför inte?

---

5. Förskrivning av Datorsystem

Ett datorsystem kan bestå av en eller flera av följande produkter såsom dator (stationär eller bärbar), specialprogramvara, inmatningsenheter och presentationsenheter vilka är anpassade till brukarens behov.

Tabell 5: Antal personer som för första gången får sig förskrivna ett datorsystem uppdelat på åldersgrupp och kön 2006.

Åldersgrupp	Kön	Antal personer för första gången
0-19 år	M	
	K	
20-64 år	M	
	K	
65-79 år	M	
	K	
≥ 80 år	M	
	K	
Totalt		

Kommentarer: _____

---

6. Habiliterings-/Rehabiliteringsplaner

Tabell 7: Antal upprättade habiliterings-/rehabiliteringsplaner uppdelat på åldersgrupp och kön 2006.

Åldersgrupp	Kön	Antal personer
0-19 år	M	
	K	
20-64 år	M	
	K	
65-79 år	M	
	K	
≥ 80 år	M	
	K	
Totalt		

Kommentarer: _____
_____
_____
_____

7. Personalresurser

Tabell 8: Antal tjänster enligt budget 2006 (Detta gäller tjänsternas omfattning enligt budget exempelvis 0,75 och 1,0.)

Tjänster	Antal tjänster enligt budget 2006
Chef (verksamhetschef, enhetschef etc.)	
Synpedagog, Anp lärare, Arbetsterapeut	
Optiker	
Kurator, Synkonsulent	
Läkare	
Kanslist, Assistent	
Sekreterare	
Hjälpmedelstekniker	
Datatekniker	
Datapedagog	
Annat, ange vad:	
Övriga personalresurser inom landstinget (exempelvis datapedagog och liknande vid Kommunikationsenheter i det egna landstinget):	

Bedrivs kontaktlinnsverksamhet? Ja Nej

Kommentarer (exempelvis ev. vakanser): _____

_____
_____
_____

Statistik från syncentraler 2006

Hjälpmiddelsinstitutet presenterar den åttonde årliga sammanställningen över ett års verksamhet på landets syncentraler.

De redovisade uppgifterna gäller för 2006. I rapporten ingår uppgifter om bl.a. antal personer som erhållit åtgärd vid syncentralerna under året, antalet besök, remisser, habiliterings-/rehabiliteringsplaner, personalresurser samt förskrivningar av olika synhjälpmedel.

Dessa poster redovisas i hög grad fördelade på ålder och kön.

Hjälpmiddelsinstitutet är ett nationellt kunskapscentrum inom området hjälpmedel och tillgänglighet för människor med funktionsnedsättning.

Hjälpmiddelsinstitutet arbetar för full delaktighet och jämlikhet genom att medverka till bra och säkra hjälpmedel, en effektiv hjälpmedelsverksamhet och ett tillgängligt samhälle.

Hjälpmiddelsinstitutets verksamhet omfattar:

- provning och stöd vid upphandling av hjälpmedel
- forskning och utveckling
- utredningsverksamhet
- utbildning och kompetensutveckling
- internationell verksamhet
- information och kommunikation

Hjälpmiddelsinstitutets huvudmän är staten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Hjälpmiddelsinstitutet

Box 510, 162 15 Vällingby

Tfn 08-620 17 00

Fax 08-739 21 52

Texttn 08-759 66 30

E-post registrator@hi.se

Webbplats www.hi.se

Best nr 08323-pdf